

De Persoonsnamenstudie in 1951

door K. ROELANDTS.

Wie de anthroponymische productie in het afgelopen jaar overziet, stelt vast dat het onderzoek van de persoonsnamen, zowel in het binnenland als in het buitenland, gestadige vorderingen maakt.

In ons eigen taalgebied kan gewezen worden op voortgezet detail-onderzoek en op blijvende belangstelling voor methodologische problemen. Vooreerst is hier één afzonderlijke bijdrage verschenen (1), nl. het vierde nummer in de reeks „Anthroponymica”, dat de tekst bevat van de lezingen die door P. J. MEERTENS en schrijver dezes, op 1 April 1950, gehouden werden voor de Naamkunde-Commissie te Amsterdam (zie nr. 20).

Vervolgens werden, evenals de vorige jaren, een aantal anthroponymische studiën uitgegeven in de bekende tijdschriften. In de *Handelingen* vindt men het jaarlijks bibliografische overzicht (zie nr. 19) en in *Onoma* de voortzetting van de algemene retrospectieve bibliografie (zie nr. 4). In de *Mededelingen* verscheen ook dit jaar een bijdrage over Kempische persoonsnamen, door J. VAN GORP (nr. 7); bovendien bevatten zij het eerste gedeelte van een belang-

(1) Bovendien valt te vermelden de onuitgegeven licentie-verhandeling van R. HAESERIJN, Onomastische studie van het Liber Inventarius (1281) van de St.-Pietersabdij te Gent. *Gent, Academiejaar 1950-1951.*

wekkende studie over onze oudste Vlaamse bijnamen, door de veelbelovende jonge naamkundige O. LEYS (nr. 8), alsmede een leerrijk opstel over de taak der Nederlandse anthroponymie, door P. J. MEERTENS (nr. 14), die ons elders nog bedeeft met algemene opmerkingen over het naamkundig onderzoek (nr. 13).

Uit de overige tijdschriften dienen met aanbeveling vermeld te worden de onderzoekingen, die J. LINDEMANS gewijd heeft aan de naam *Beatrijs* (nr. 9) en aan het bestanddeel *spark* (nr. 11). Een hoogdag, mede voor de naamkundigen, was de rechtmatige huldiging van deze uitstekende geleerde en mens, die door zijn geest, zijn arbeid en dienstvaardigheid de bezieler is van zovele wetenschappelijke initiatieven. Hem werd op 8 September 1951 een feestbundel aangeboden, met o. m. de volgende inhoud : een volledige bibliografie van de jubilaris, door R. ROEMANS (nr. 21) ; een overzicht van LINDEMANS' anthroponymische bedrijvigheid (nr. 18) ; bijdragen van de hand van C. DE BAERE (nr. 1), A. CARNOY (nr. 3), L. PEENE (nr. 17), J. HELSEN (nr. 32), P. DE KEYSER (nr. 35), enz.

Ten slotte konden vorig jaar ook, door de zorgen van H. DRAYE en O. JODOGNE, de Handelingen van het Brussels Congres in druk verschijnen. De Nederlandse anthroponymisten zullen daarin vooral het referaat van P. J. MEERTENS (nr. 15) met vrucht lezen.

Met betrekking tot de anthroponymische productie uit de andere landen, worde gewezen op de inlichtingen verstrekt in de tweede en de (te verschijnen) derde jrg. van *Onoma* en speciaal op de volgende werken : een woordenboek van A. DAUZAT (zie blz. 193) ; een tekstuitgave met commentaar door E. EKWALL (blz. 197) ; het vervolg van de uitgebreide Engelse bibliografie door E. C. SMITH (blz. 197), voorzitter van de intussen opgerichte „American

Name Society" en tevens auteur van een vlot leesbaar boek over persoonsnamen (blz. 197); enkele belangrijke studiën van E. SCHWARZ (blz. 198); een overzichtelijk handboek over Deense namen, door R. HORNBY (blz. 200), en de voortzetting van het standaardwerk over de oude Deense bijnamen (blz. 201).

Het verheugt ons, op dit ogenblik reeds enkele studiën te kunnen aankondigen, die in de loop van het jaar 1952 van de pers zijn gekomen: een algemeen — enigszins vulgariserend — overzicht van de familiënamen in België, door A. VINCENT (1); het eerste deel van de nieuwe uitgave van BACH'S Deutsche Namenkunde (2); twee werken over de Friese persoonsnamen, van de hand van W. DE VRIES (3) en P. SIPMA (4).

* * *

1. C. DE BAERE, Van voornaam tot schimp- en spotnaam. *Album J. Lindemans (Brussel, 1951)*, 131-144.

Betreft de namen *Jan* en *Hannen*, *Hughe*, *Flueren*, *Claes*, *Maes*, *Mercolphus* en de vrouwennaam *Maeyken*, in onze oudste toneelliteratuur (1350-1600). Een samenvatting van deze bijdrage verscheen in *Hand. Znl. Maatsch. Taal- en Lett. en Gesch.* V (1951), 10.

Vgl. ook ID., Schimpighe woorden in de oudere toneelliteratuur (14e-16e eeuw). *K. V. A., V. en M.* 1951, 207-262.

2. R. BILLIET, Moderne bijnamen te Herne. *E. S.-Br. XXXIV* (1951), 223-230.

S. behandelt de bijnamen van zijn geboortedorp en deelt ze in volgens hetzelfde principe dat W. PÉE heeft toegepast in zijn bekende anthroponymische bijdrage over Staakte (Lokeren). Zie *Bibl. Psn.* 1944, nr. 11.

(1) A. VINCENT, Les noms de familles de la Belgique. *Bruxelles*, 1952.

(2) A. BACH, Deutsche Namenkunde I. Die deutschen Personennamen 1. *Heidelberg*, 1952.

(3) W. DE VRIES, Friese persoonsnamen (Utjefsten fan de Fryske Akademy XI). *Assen*, 1952.

(4) P. SIPMA, Fryske Nammekunde I. Foar- en Skaeinammen (Utjefsten fan de Fryske Akademy). *Drachten*, 1952.

3. A. CARNOY, Metronymen in België. *Album J. Lindemans* (Brussel, 1951), 175-182.

Over een aantal moderne Vlaamse en Waalse familienamen, die volgens S. uit vrouwelijke voornamen zijn ontstaan. Niet alle voorbeelden of verklaringen zijn overtuigend. Voor de Romaanse namen vergelijk men inz. de studiën van J. HERBILLON, laatst vermeld in *Bibl.* 1949, blz. 248 en 1950, blz. 466.

4. H. DRAYE- J. HERBILLON, [Onomastic Bibliography.] *Belgique-Belgium. Onoma II* (1951), 9*-35*.

Aanvullingen bij de lijsten vermeld in *Bibl. Psn.* 1950, nr. 4. Zie Vlaamse anthroponymie, blz. 16* en 30*-31*; Waalse anthroponymie, blz. 25*-26* en 34*-35*.

5. V. GAUBLOMME, Familienamen uit de charters der Kartaize van St.-Martens-Lierde. *Land v. Aalst III* (1951), 40-44; 119-125; 214-224.

In aansluiting bij de publicatie, vermeld in *Bibl. Psn.* 1950, nr. 6, wordt hier een derde lijst uitgegeven: het materiaal is afkomstig uit het pacht- en renteboek der Kartaize, a° 1426.

6. J. VAN GORP, Heiligenverering en naamgeving in de Kempen. *Bijdr. Gesch. Brab.* 3^e r. III (1951), 154-158.

Over het verband tussen heiligenverering en de keuze van de voornamen *Anna*, *Dympna*, *Amant* en *Willibrord* in de XIVe-XVIIIe eeuw.

7. J. VAN GORP, Kempische persoonsnamen III. Persoons- en plaatsnamen met *-man*-suffix. *Med. Ver. Naamk. XXVII* (1951), 103-106.

Als vervolg van de bijdrage vermeld in *Bibl. Psn.* 1950, nr. 8, wordt hier het probleem van de *-man*-namen, aan de hand van Kempische voorbeelden, opnieuw onderzocht. Samen met F. VERBIEST werkt S. aan een uitvoerige studie over de anthroponymie der Antwerpse Kempen.

Op 18 Januari 1951 sprak J. VAN GORP, op de algemene vergadering van Taxandria, over de herkomst en de betekenis der Kempische familienamen, volgens XIVe-XVIe-eeuwse oorkonden.

8. O. LEYS, Vlaamse bijnamen vóór 1225. *Med. Ver. Naamk. XXVII* (1951), 109-120.

Eerste gedeelte van een studie over de oudste (W)vla. bijnamen, ontleend aan het materiaal dat door GYSSELING werd ingezameld. Al de namen, gaande van *Baco(n)* tot *Kyncaber*, worden verklaard en vergeleken met gelijkaardige benamingen binnen en buiten het Ndl. taalgebied. Een degelijk onderzoek van namen, die in velerlei opzicht interessant zijn.

9. J. LINDEMANS, Beatrijs in onze naamgeving. *K. V. A., V. en M.* 1951, 153-158.

Beknorte geschiedenis van de naam en zijn gebruik alhier,

met verklaring van de eruit ontstane vleivormen en familienamen : *Bate* (waarbij ook fn. *Baertsoen*?), *Trise* en *Tritse*, *Beltris* (fn. *Biltris*, *Bulteruys*, *Bulteryst*, enz.). Deze voortreffelijk gedocumenteerde bijdrage bevat tevens interessante aanwijzingen voor de Mnl. litteraire geschiedenis.

10. J. LINDEMANS, Van meiseniersbloed. *E. S.-Br.* XXXIV (1951), 193-208 ; 353-368.

Vervolg van de bijdrage vermeld in *Bibl. Pen.* 1950, nr. 12, van *Lanckman tot Muylde*r.

11. J. LINDEMANS, De spork in de naamkunde. *K. V. A., V. en M.* 1951, 87-94.

In dit verband worden historisch verklaard de familienamen *Uytersprot*, *Uytspruyt* (?), *van der Sport*, *Versporten*, *Sporckman*, *Sportmans*, enz.

12. P. J. MEERTENS, Nederlandse familienamen... zie beneden, nr. 20.

13. P. J. MEERTENS, Persoons-, geslacht- en plaatsnamen. Enkele algemene opmerkingen. *Fryske plakn.* IV (1951), 8-21.

Met voorbeelden geïllustreerde lezing over de geschiedenis der naamgeving, de waarde der naamkunde voor andere wetenschappen, de problematiek en de desiderata van het naamkundig onderzoek. Het geldt o. m. taboe ; keuze en mode der voornamen (Germaanse en kristelijke, invloed van historische en litteraire personages, verbreiding van *Jan*, *Lodewijk* en *Willem*) ; ontstaan der familienamen, hun belang tegenover de voornaam, de zgn. firmanamen der vissers, de geografische verspreiding, de etymologie, de statistiek (fn. *De Vries*) ; enz. De gegeven interpretatie der problemen opent vaak interessante gezichtspunten.

14. P. J. MEERTENS, De taak der Nederlandse anthroponymie. *Med. Ver. Naamk.* XXVII (1951), 61-66.

Interessante bijdrage over het nut van de anthroponymie met het oog op de oudere taalgeschiedenis, de dialectologie, de literatuurgeschiedenis, de economische geschiedenis der Middeleeuwen, de bevolkingsgeschiedenis, de kerkgeschiedenis, de genealogie. In dit verband wordt gewezen op enkele leemten en desiderata : de studie van de geografische verspreiding der voor- en familienamen ; een stelselmatig onderzoek naar het ontstaan der fnn. in de Ndl. steden ; een systematisch onderzoek van de geografische fnn. ; woordenboeken van Ndl. voor-, familie- en bijnamen ; regionale onderzoekingen ; enz.

15. P. J. MEERTENS, L'importance de l'anthroponymie pour l'histoire ecclésiastique. *Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthrop.*, 716-721.

Verschillende belangrijke feiten uit de kerkgeschiedenis

worden weerspiegeld in de naamgeving : namen ontleend aan de Bijbel, namen geïnspireerd door de heiligenverering, enz. (1).

16. J. MERTENS, De Mechelse familienamen. *O. K. Mech.* LV (1951), 49-66.

I. De densiteit van de Mechelse familienamen uit de sterfte-registers ; II. Herkomst van de Mechelse bevolking, naar de familienamen ; III. Huisnamen in de Mechelse familienamen.

Interessante bijdrage over enkele aspecten van de Mechelse anthroponymie (1500-1800), met o. m. statistische gegevens over het voorkomen van een aantal fn. aldaar.

In 1944 heeft S. een licentie-verhandeling gemaakt — de eerste van die aard te Leuven — onder de titel : Studie van de Mechelse persoonsnamen voorkomend in de sterfteregisters (1506-1797). *Leuven, Academiejaar 1943-1944*, onuitgegeven.

17. L. PEENE, Aposiopëse als verklaringshypothese in enkele onomastische gevallen. *Album J. Lindemans (Brussel, 1951)*, 339-343.

Zie *Bibl. Pln.* 1951, nr. 13. Met betrekking tot de anthroponymie noemt S. de Brusselse bijnaam *de bla madame* (de waardin van de herberg „In den blauwen lemmen”) ; voorts o. m. *van sentruden (de sancto trudone) > van struden*. Maar is deze laatste vorm niet eenvoudig een grafische variant (met of zonder verkortingssteken)? In elk geval kan op dit en andere daarbij genoemde voorbeelden bezwaarlijk de term „haplogie” toegepast worden.

18. K. ROELANDTS, Dr Jan Lindemans en de anthroponymie. *Album J. Lindemans (Brussel, 1951)*, 85-94.

Beschrijving van de merkwaardige verdiensten van de jubilaris op het gebied van de Vlaamse persoonsnamenstudie.

19. K. ROELANDTS, De persoonsnamenstudie in 1950. *Com. Top.* XXV (1951), 453-472.

Evenals de vorige jaren worden hier, naast de Nederlandse anthroponymische en aanverwante studiën, ook de belangrijkste werken uit de Romaanse en Germaanse taalgebieden overzien.

Verscheen tevens afzonderlijk in de reeks *Bijlagen* van het Leuvens Instituut, als nr. XXXIV.

(1) Het verband tussen naamgeving, inz. toponymie, en heiligenverering wordt o. m. nog belicht door :

M. HOUTH-BALTUS, Toponymie du culte des saints en Armagnac. *Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthropol.*, 659-673.

C. BLANCHARD, Le culte des saints dans le Briançonnais d'après les noms de lieux. *Ibid.*, 674-679.

J. M. PIEL, Les noms des saints primitifs d'origine hispanique dans la toponymie de la péninsule ibérique. *Ibid.*, 680-687.

20. K. ROELANDTS- -P. J. MEERTENS, Nederlandse familienamen in historisch perspectief (*Anthroponymica* IV). *Leuven-Brussel*, 1951. Mede verschenen in de reeks: *Bijdragen en Mededelingen der Naamkunde-Commissie v. d. Kon. Nederl. Akad. v. Wet. te Amsterdam*, nr. II.

Tekst van twee lezingen, resp. door beide schrijvers gehouden op een naamkunde-symposium te Amsterdam, met de bedoeling nogmaals aan te tonen dat het onderzoek van de middeleeuwse persoonsnamen noodzakelijk is voor de verklaring van de huidige familienamen.

In de eerste lezing wordt dit geïllustreerd door een aantal Znl. voorbeelden, uit de vier groepen van familienamen en speciaal uit de categorie der patroniemen. Men vindt er o. m. lijsten van volle namen met eraan beantwoordende vleinamen.

In de tweede lezing, door MEERTENS, wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van onze namenschat en vervolgens bewezen dat talrijke Nnl. familienamen alleen te verklaren zijn door de studie van de oudere toestanden: de vroeger gebruikelijke voornamen, geografische namen en beroepsnamen.

Op blz. 40-43 verslag van de gedachtenwisseling, die op genoemde lezingen volgde.

21. R. ROEMANS, *Leven en werk van Dr. Jan Lindemans. Album J. Lindemans (Brussel, 1951)*, 21-80.

Zie *Bibl. Pln.* 1951, nr. 16.

22. X., *List fan Fryske foarnammen (Utjefte fan de Fryske Akademy). Ljouwert, 1951 (cycl.)*.

23. COMITÉ INTERN. PERMANENT DE LINGUISTES, *Bibliographie linguistique de l'année 1949 et complément des années précédentes. Utrecht-Anvers, 1951*.

Onomastiek, blz. 40-61. Zie voorts *Bibl. Pln.* 1951, blz. 149-150.

Een aantal **bijzondere vraagstukken** en allerhande namen of naamvormen worden nog behandeld in de volgende bijdragen, waaronder ook een paar publicaties voorkomen met interessant historisch materiaal.

24. A. CARNOY, *Busk en bruske. Med. Ver. Naamk. XXVII (1951)*, 39-53.

In verband met de etymologische en toponymische behandeling van *bos(ch)* enz. (zie *Bibl. Pln.* 1951, nr. 25) worden ook een aantal moderne Vlaamse en Waalse familienamen genoemd, inz. op blz. 47-49.

25. J. VAN CLEEMPUT- -G. DE SMET, *De persoonsnaam „de Pauw”. Land v. Aalst III (1951)*, 14-23.

Vervolg en slot van de bijdrage, genoemd in *Bibl. Psn.* 1950, nr. 23.

26. D. CRACCO, Roeselaarse voornamen in 1948. *Biek.* LII (1951), 42-44.
 Statistische gegevens betreffende de keuze van de voornaam ;
 vgl. *Bibl. Psn.* 1950, nr. 24 en beneden nr. 44.
27. E. E. GEURIN, De Génestet. *De Navorser* XCIII (1951/52), 46.
 Denkt aan Fra. *genêt* en vergelijkt met *Plantagenet*.
28. M. GYSSELING, Een rentmeestersrekening voor een Gents
 patriciër uit de eerste helft van de 14e eeuw. *Com. Roy. Hist.*,
Bull. CXVI (1951), 245-265.
 Deze tekstuitgave, met verklarende woordenlijst, bevat tal-
 rijke interessante naamvormen, inz. persoonsnamen.
29. J. H., Dolf Meas. *Biek.* LII (1951), 64.
 Bijnaam uit de tijd der Zouaven?
30. C. B. VAN HAERINGEN, -Aar of -er. *N. Taalg.* XLIV (1951),
 260-266.
 Bespreekt ook persoonsbenamingen, inz. afleidingen van
 plaatsnamen.
31. K. HEEROMA, De dorpernamen in de Reinaert. *N. Taalg.*
 XLIV (1951), 177-179.
 Betreft de namen *Abelquack*, *Bave*, *Hughelijn*, *Julocke*,
Ludolf, *Ogerne* en *Vulmaerte*.
32. J. HELSEN, Wenken bij het geven van doopnamen in de
 XVIIe eeuw. *Album J. Lindemans* (Brussel, 1951), 225-231.
 Uit het voorbericht van de „Nomina propria Hollandorum...”,
 een lijst van voornamen, die vroeger door J. F. WILLEMS werd
 afgedrukt in *Belgisch Museum* V (1841), 388-423.
33. L. VANHEULE, Vondelingnaam te Dadizele. 1722. *Biek.* LII
 (1951), 207.
 Over Anna *Sinzenavondt*.
34. G. KAZEMIER, Robinetta. *N. Taalg.* XLIV (1951), 345-346.
 Oorsprong van deze naam, door Van Eeden gebruikt in „De
 kleine Johannes”.
35. P. DE KEYSER, Een Middelnederlandse paardennaam : Vale-
 Vaelluwe. *Album J. Lindemans* (Brussel, 1951), 251-263.
 Over deze allegorische figuur van het bedrog in de Mnl. (en
 Mfra.) letterkunde, waarbij ook enkele bekende Mfra. paarden-
 namen ter sprake komen (1).
36. J. LINDEMANS, Oude Brabantse geslachten : de Smeth ; van
 Nuffel. *E. S.-Br.* XXXIV (1951), 116-125 ; 191 ; 242-264.
 Beide opstellen verschenen ook afzonderlijk in de reeks :
 Oude Brabantse geslachten, als nrs. 26 en 27 (Brussel, 1951).
 Over de buitengewone verdiensten van S. op het gebied van

(1) In *Biek.* LII (1951), 220-221 (voetnoot) geeft M. CAFMEYER
 een verklarend lijstje van koenamen.

Vgl. ook het opstel van H. WAUNER, over een lijst van honden-
 namen uit de XVIe eeuw, in *Beitr. z. Sprachwiss. u. Volksk. =*
Festschrift E. Ochs (Lahr, 1951).

de Vlaamse familiegeschiedenis, schreef A. CLABOTS, Dr. Jan Lindemans en de familiekunde. *Album J. Lindemans (Brussel, 1951)*, 95-98.

37. J. LOEFF, „Donkersloot”. *Ndl. Leeuw LXVIII (1951)*, kol. 316-318.
38. F. M., Rond de familienaam Vanneste. *Biek. LII (1951)*, 142-143.
Vgl. E. N., „Vanneste”: een vondelingnaam? *Biek. LII (1951)*, 167.
39. P. J. MEERTENS, De plaats van het Zeeuws onder de Nederlandse dialecten. *Akademiedagen IV (1951)*, 70-91.
Spreekt terloops over de Vlaamse invloed op de Zeeuwse anthroponymie: psn. uit de XIe-XIIe eeuw (blz. 76); fn. *Minderhout en van Vaardegem (blz. 86)*.
40. L. VAN MELDERT, De erfelijkheid der toe- of bijnamen. *Tax. n. r. XVII (1951)*, 179-194.
Over de verschillende bijnamen, gebruikt voor leden van de Vorselaarse familie Verbeeck, met genealogie van 1660 tot 1950.
41. A. MOORTGAT, Herdoopt. *Hand. Znl. Maatsch. Taal- en Lett. en Gesch. V (1951)*, 94-98.
Over enkele moderne bijnamen.
42. F. PRIMS, Brabantse en Vlaamse familienamen. *Antwerpiensia XXI (1950) [Antwerpen, 1951]*, 196-200 (nr. 46).
Algemene beschouwingen over oorsprong en dialectgeografisch onderscheid.
43. M. SCHÖNFELD, De naam Bilderdijk. *Album L. Kaiser (Alphen a. d. Rijn, 1951)*, 68-71.
Oorspr. plaatsnaam, vgl. *Bilderdam?* Het eerste lid is wellicht af te leiden van het ww. *billen* „de groeven van een molensteen scherpen”.
- 43a. P. SIPMA, Minskenammen as diernamme. *Pompeblédde XXII (1951)*, 6-9.
- 43b. P. SIPMA, Oer nammen. *Pompeblédde XXII (1951)*, 56-63; 92-94; 112-115.
44. H. STALPAERT, Naamgeving in het Brugse Vrije van de 16e tot de 18e eeuw. *Biek. LII (1951) [Bijblad]*, 169-184.
Over de keuze van een of meer voornamen: statistische gegevens en interpretatie. Vgl. *Bibl. Psn. 1950*, nr. 38 en hierboven nr. 26.
Een samenvatting van deze bijdrage verscheen in *Hand. XIXe Vla. Filologencongres (Brussel 1951)*, 253-255.
Zie naar aanleiding hiervan L. V., Naamgeving. *Biek. LII (1951)*, 194.
45. C. T[HEYS], Hoe men aan een toenaam komt. *E. S.-Br. XXXIV (1951)*, 311.
Pieter Herroel (= „Heer Roeland”) werd *Peeter den Duyvel* genoemd, omdat hij de duivel voorstelde in de St.-Michielsprocessie te Leuven (XVIIe eeuw).

46. V., De naam Joos : Keltisch of Germaans? *Biek.* LII (1951), 232.
 Vermeldt de verklaringen die voorgesteld werden door LINDEMANS (zie *Bibl. Psn.* 1945, nr. 6), WITHYCOMBE (*Bibl. Psn.* 1950, blz. 469) en DAUZAT (zie beneden, blz. 193).
47. F. VERBIEST, Nog cijzen te Turnhout vóór 1400. *Tax.* n. r. XVII (1951), 165-168.
 Aanvullingen bij de publicatie vermeld in *Bibl. Psn.* 1950, nr. 41.
48. J. R. VERELLEN, Herentalse persoonsnamen uit de 14^e eeuw. *Het Kempenland* [weekblad Herentals] 1951, 1 April en 23 Nov.
 Materiaal uit cijnsrollen, ingedeeld per categorie (uit voor-
 namen, plaatsnamen, enz.).
49. J. VOLS, „Praumetoir”. *Land v. Loon* VI (1951), 110-111 ; 165.
 Bijnaam van een populaire Tongerse figuur.
50. E. WILLEKENS, Namen en pseudoniemen. *De Vlaamse Gids* XXXV (1951), 305-310.
 Over de redenen waarom een auteur zich achter een pseudoniem verschuilt.

Ten slotte vermelden wij enkele andere uitgaven waarin anthroponymisch materiaal is te vinden, studiën over **familiekunde** en **ambachtswezen**, alsmede allerlei publicaties die enige dienst kunnen bewijzen bij het onderzoek van de persoonsnamen. Het spreekt echter vanzelf, dat hier geenszins naar volledigheid wordt gestreefd, zeker niet wat betreft de genealogische opstellen, die vooral in Noord-Nederland talrijk zijn.

- M. BOVYN, Wie bewoonde vroeger dit huis? Enkele families van Sint-Gillis-bij-Dendermonde. *O. K. Dend.* 3^e r. III (1950/51), 81-112.
 Vervolg van de bijdrage, vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 462-463.
- E. P. BROUETTE, Fragment uit een dodenregister van het kapittel van Sint-Pieter te Sittard. *Maasgouw* LXX (1951), 78.
 Wijst op een document dat ongeveer 800 persoonsnamen bevat (XIVe-XVIIIe eeuw).
- A. BUVÉ, Pays de Waes, terre de contrastes. *Tour. Club* LVII (1951), 15-16.
 De fn. *Castille, de Castro* en *Lardenoit* herinneren aan de Spaanse tijd en de Waalse huurlingen.
- M. ENGLISH, Sint Quirinus en zijn verering in Westvlaanderen. *Biek.* LII (1951), 195-201 ; 265-275.
 Naar aanleiding van de bijdrage van R. FONCKE : Rondom de verering van de H. Quirinus in onze gewesten, te Mechelen en voornamelijk te Haacht. *O. K. Mech.* LIV (1950), 59-79.
- J. ERNALSTEEN, Hoogstraatse glazeniers. *H. O. K.* XIX (1951), 93-101.
 Met XVIIe-eeuwse persoonsnamen.
- J. GELDHOF, De schoenmakers van Izegem. *Biek.* LII (1951), 185-194 ; 238-244.
 Met lijstje van bijnamen, op blz. 240.

- A. GOETSTOUWERS, De abdissen van Roosendaal vóór 1550. *Citeaux in de Nederlanden II* (1951), 133-139.
Met lijst van hun namen.
- A. GOETSTOUWERS, Catherina du Fraisne, Abdis van Roosendaal (1598-1618). *De Schakel VI* (1951), 138-147.
Met gegevens over de familie.
- J. HENDRICKX, Oude Turnhoutse familiën : de familie Van Meurs. *Tax. n. r. XVII* (1951), 46-59.
- L. VANHEULE, De familie Claeys. *Ïchtegem*, [1951].
- J. JACQUART, Nos vieilles familles flamandes. Les familles souches. Zie o. m. *Bibl. Psn.* 1948, nr. 51.
Hierover schrijft thans A. VAN LUL, in *Land v. Aalst III* (1951), 175.
- O. C. A. VAN LIDTH DE JEUDE, De afstamming van het geslacht van Lidth de Jeude. *Ndl. Leeuw LXVIII* (1951), kol. 305-313.
Ook over de bijnaam *de Jode*, *Judeus*.
- A. VAN LUL, De bevolking van Erembodegem. *Land v. Aalst III* (1951), 55-64.
„Een demografische studie”.
- Th. LUYCKX, De lijst der Brugse baljuws gedurende de dertiende eeuw. *Hand. Ëm. LXXXVIII* (1951), 142-149.
- E. G. MIDDAG, de Mithage, van der Muthage, van (der) Middaghe, Middach, Middag(h). *Ndl. Leeuw LXVIII* (1951), kol. 254.
- J. NOTERDAEME, Jacob van Maerlant, klerk van de heren van Roden te Snellegem. *Hand. Ëm. LXXXVIII* (1951), 5-25.
Maerlant is een gebied bij Brugge, dat zich uitstrekt over Zuikerkerke, Houtave en Meetkerke. *De Costere* is in de XIIIe eeuw een bijnaam, en geen beroepsnaam meer.
- Ch. VAN RENINGHE DE VOXVRIE, Tablettes des Flandres. Généalogie, histoire, héraldique I-III. *Bruges*, 1948-1950.
- J. DE SMET, Uit het Iepers stadsleven rond 1300. *Biek. LII* (1951), 81-85 ; 129-132.
Ambachten enz.
- J. S[OETE], Op zoek naar de voorouders van Peter Benoit. *Wet. Tijd. XI* (1951), kol. 264-272.
Tracht ook de etymologie op te sporen van de oorspronkelijke naam *Mannoet*, door de familie vroeger gedragen.
Zie voorts *ibid.*, kol. 292-293 en vgl. het opstel genoemd in *Bibl.* 1950, blz. 464.
- H. THYS, Familiekundig werk op het archief IV. *Ons Heem IX* (1951), 45-46.
Sluit aan bij het opstel, vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 464.
- A. V., Bevolkingcijfers van Ieper. *Biek. LII* (1951), 258-260.
- J. VANNÉRUS, Les changements d'armoiries et de nom dans le groupe familial Gavre-Liedekerke au treizième et au quatorzième siècle. *La Noblesse Belge, Annuaire 1946-1950*, 7-64.
Rec. J. BOLSÉE, *Rev. phil.* XXX (1952), 638-639.
Wijst o. m. op de eeuwenoude voorliefde voor de doopnaam *Raso* (*Rasse*), die tot op heden in gebruik is gebleven en waarnaar de familie destijds de bijnaam *Rasinghe* heeft gekregen.

A. L. E. VERHEYDEN, De betwistingen rondom het voortbestaan der hoofdschepenen van het Land van Waas [1580]. *O. K. Waas LVII* (1951), 97-145.

Met talrijke persoonsnamen uit de tweede helft der XVIe eeuw.

M. VERJANS, Obituarium van het Minderbroedersklooster te Brussel (1534-1774). *Bijdr. Gesch. der Minderbroeders in de Ndl. VII* (1951), 86-105.

Bevat een lijst van 556 persoonsnamen.

E. VERSTRAETE, 200 namen uit de boerenkrijg te Hamme. *O. K. Dend.* 3^e r. IV (1951), 3-29.

Uit bundel 194 v. h. Leenhof te Dendermonde (Rijksarchief Gent) verzamelt S. gegevens over de personen die bij de gebeurtenissen van 1798 betrokken zijn geweest. Vermeldt ook een aantal toponiemen. Met register van de geslachtsnamen en de plaatsnamen.

Th. VLOEBERGH, Familiekunde en persoonsnaamstudie : twee bondgenoten. *Ons Heem IX* (1951), 161-164.

C. WYFFELS, De oorsprong der ambachten in Vlaanderen en Brabant (Kon. Vla. Ac. v. België, kl. Lett. XIII, Verhand. 13). *Brussel*, 1951.

Een samenvatting ervan verscheen in *Hand. Znl. Maatsch. Taalen Lett. en Gesch. V* (1951), 11-13. Vgl. ook Id., Les corporations flamandes et l'origine des communautés de métier. *Rev. Nord* fasc. 128, 193-205.

X., Genealogie Elias. *Ons Heem IX* (1951), 85-88.

Evenals vorig jaar worde ook thans verwezen naar de „Familiekundige vraagbaak” in *Ons Heem* ; zie jrg. IX (1951), 48-52 ; 90-96 ; 166-168.

Jrg. 1951 van het *Archief voor Familiekunde* (zie *Bibl.* 1950, blz. 465) bevat interessant materiaal voor de studie van de persoonsnamen uit het Antwerpse : Merksem, Schelle, Niel, Zwijndrecht, Burgt, Weert, Antwerpen, Baasrode (XVIe-XVIIIe eeuw).

Allerlei inlichtingen over (N)nl. families vindt men o. m. nog in *De Navorser XCIII* (1951/52). Zie b. v. aldaar, blz. 14-25 en 40-43, de genealogie van de familie *Akerboom Doedensz* en *Kuyfert* (*Keylert, Coeilert*), door J. H. VAN EEGHEN.

* * *

De anthroponymische productie buiten ons taalgebied wordt, in de mate van het mogelijke, overzien in *Onoma III* (1952). Het moge daarom volstaan, hier alleen de bijdragen te vermelden, die om een of andere reden, ook uit methodologisch standpunt, de Nederlandse anthroponymisten zullen interesseren. Vooreerst noemen wij enkele studiën, die betrekking hebben op de **Romaanse** persoonsnamen.

A. DAUZAT, Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France. *Paris*, [1951].

Rec. J. GRAULS, *De Vlaamse Linie* IV (1951), nr. 169 (21 Dec.), blz. 6.

O. JODOGNE, *Rev. int. Onomastique* IV (1952), 151-155.

Zie bovendien de uitvoerige bespeking, door J. HERBILLON, in *Bull. Le Vieux-Liège*, nr. 93, 53-56; nr. 95, 92-96; nr. 96, 110-112; nr. 97, 130-134; nr. 98, 154-156; nr. 99, 179-183.

Uitgebreid namenboek (xxvi-604 blz.), waarvan in hetzelfde jaar reeds een tweede uitgave is verschenen. S. tracht in zijn verklaringen de huidige stand van het onderzoek weer te geven en ons in het kort in te lichten over de geografische verspreiding van de meeste naamvormen.

Het spreekt echter vanzelf, dat dergelijke onderneming, zonder voorafgaande bewerking van de belangrijkste middeleeuwse bronnen, onmogelijk tot ieders bevrediging kan volbracht worden. Verkeerde interpretaties hebben wel het voordeel, dat zij aanleiding geven tot discussie, waaruit vaak de goede oplossing aan het licht treedt. Maar zij kunnen ook een valse indruk wekken, die achteraf slechts met moeite en soms eerst na lange tijd kan overwonnen worden. Daarom lijkt het mij uit wetenschappelijk standpunt verkieslijk te zijn, dat alle beschikbare middelen worden aangewend om het deel der hypothese tot een minimum te herleiden en dat, aan de andere kant, de lezer bij elk onzeker geval uitdrukkelijk wordt gewaarschuwd.

Voor de Germaanse namen, b. v. de fn. van Ndl. herkomst, is het werk volstrekt onbetrouwbaar.

Op het Brussels Congres gaf S. een verantwoording van dit woordenboek, dat toen voorbereid werd, en besprak hij enkele problemen, vooral in verband met de interpretatie en de geografische afwijkingen. Zie: A. DAUZAT, *La préparation du dictionnaire étymologique des noms de famille en France. Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthrop.*, 689-695.

Met het oog op zijn vroegere anthroponymische werken, worde er ook aan herinnerd dat in 1950 de 8e uitgave verscheen van „Les noms de personnes” en in 1948 reeds de 2e uitgave van „Les noms de famille de France” (zie voor beide, *Bibl.* 1945, blz. 184).

Voor verdere bibliografie en beknopte levensschets van S., verwijzen wij naar: X., *Notice biographique*: Bibliographie. *Mélanges A. Dauzat* (*Paris*, s. d., 1951), 1-10.

Over de huldiging van deze bedrijvige Franse geleerde schreef o. m. O. JODOGNE, *La manifestation Albert Dauzat. Onoma* II (1951), 54.

R. DE SAINT-JOUAN, Le nom de famille en Béarn et ses origines. *Rev. int. Onomastique* III (1951), 45-58; 131-138, 211-229; 285-300 (wordt voortgezet).

Vervolg van de bijdrage vermeld in *Bibl. Psn.* 1950, blz. 466. Uit de inhoud: Les surnoms des clercs; les surnoms des paysans; noms des habitants des villes; les noms de maison.

- A. DOPPAGNE, Contribution méthodologique à l'étude des prénoms. *Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthropol.*, 700-715.

Over de terminologie van de voornamen, de keuze van de roepnaam en van de overige voornamen, met statistische gegevens uit La Neuville-sous-Huy (1803-1901-1920).

- O. JODOGNE- J. HERBILLON- F. STÉVART, Bibliographie dialectologique belgo-romane (1950). *Dial. belgo-rom.* VIII (1950/51), 1*-36*.

Vervolg van het overzicht, genoemd in *Bibl.* 1950, blz. 466-467. De anthroponymische bijdragen worden besproken op blz. 9*-11*.

- A. KUHN, Romanische Philologie I. Die romanischen Sprachen (Wissenschaftliche Forschungsberichte, hrsg. K. HÖNN, VIII). *Bern*, 1951.

Vermeldt ook naamkundige publicaties uit de verschillende Romaanse taalgebieden.

- É. LEGROS, La philologie wallonne en 1950. *Com. Top.* XXV (1951), 191-258.

Vervolg van de uitstekende critische bibliografie der jaarlijkse productie op dit gebied. Zie anthroponymie op blz. 229-231.

Bovendien mogen nog de volgende studiën onder de aandacht worden gebracht :

- W. BAL, Les sobriquets en usage à Ham-sur-Heure. *Vie wallonne* XXIV (1950), 201-212.

Met interessante beschouwingen over het ontstaan der bijnamen.

- A. BALLE, Prénoms curieux de Silenrieux. *Dial. belgo-rom.* VIII (1950/51), 148-150.

Lijst aansluitend bij de publicaties, vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 467.

- A. BALLE[- J. HERBILLON], Les noms de personnes à Cerfontaine. *Dial. belgo-rom.* VIII (1950/51), 27-46 ; 90-121.

I. Overzicht van de familienamen, vóór en na 1615, met bespreking van spellingvarianten en onderzoek naar de oorsprong ; II. Statistisch overzicht van de doopnamen, van de XVe eeuw tot 1950, met opmerkingen betreffende traditie en mode, voorkeur, dubbele voornamen.

Vgl. het opstel van S., vermeld in *Bibl.* 1947, blz. 262.

- G. COTTON, Les sobriquets de Wodecq. *Dial. belgo-rom.* VIII (1950/51), 122-142.

Bestudeert de verschillende soorten van bijnamen aldaar, hun ontstaan en verdwijnen, en geeft bovendien een lijst van ter plaatse gebruikelijke eigennamen van dieren (*zoonymes*).

- J. J. HATT, La tombe gallo-romaine. *Recherches sur les inscrip-*

tions et les monuments funéraires gallo-romains des trois premiers siècles de notre ère. *Paris*, 1951.

Rec. KLUMBACH, *Mainz. Zs.* XLIV/XLV (1949/50), 190.

In het eerste deel worden de inheemse namen, die in de graf-inscripties voorkomen, statistisch onderzocht : uit het verminderen van die namen op het platteland en hun aangroei in de steden, gedurende de IIe-IIIe eeuw, besluit S. tot de landvlucht, veroorzaakt door handel en industrie. Vervolgens wordt gehandeld over de religieuze bijnamen die door aanhangers van oosterse, mystische kultussen gedragen werden.

P. HÉLIOT, *Éléments d'un répertoire des maîtres-maçons artésiens et picards (XI-XVIe siècles)*. *Rev. Nord* XXXIII (1951), 142-148 ; 256-282.

Bevat interessant vergelijkingsmateriaal voor de studie van de Vlaamse anthroponymie.

J. HERBILLON, *Ancien wallon hackino et haclö*. *Dial. belgo-rom.* VIII (1950/51), 197-200.

Oorspronkelijk vlevormen van de psn. *Jehan*.

F. LECHANTEUR, *Matronymes en Basse-Normandie*. *Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthrop.*, 756-763.

Belangrijk voor de interpretatie van de metronymische naamgeving. Vgl. de vroegere bijdrage van S., besproken in *Bibl.* 1947, blz. 263.

K. MICHAËLSSON, *Surnoms formés à l'aide de propositions relatives dans les rôles de taille parisiens*. *Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthrop.*, 737-743.

Over bijnamen van het type : *qui vent le miel, qui dort* ; hun gebruik, vorm en betekenis.

M. PIRON, *Arnicot et les noms du hanneton en Belgique romane*. *Com. Top.* XXV (1951), 185-190.

Belangwekkende bijdrage, aansluitend bij vroegere studiën van S., over dierensoortnamen afgeleid van voornamen. Vgl. het opstel van C. TAVERNIER-VEREËCKEN, genoemd in *Bibl. Psn.* 1950, nr. 20.

E. PULGRAM, *Historisch-soziologische Betrachtung des modernen Familiennamens...* zie *Bibl.* 1950, blz. 468.

Naar aanleiding hiervan schreef G. SERRA, Replica al Prof. E. Pulgram. *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 108-109.

P. REMY, *Tradition arthurienne et Jaufré*. *Rev. phil.* XXIX (1951), 1356-1357.

Over de naam *Guillamier*, vrouw van Koning Arthur, gewoonlijk *Guenièvre* geheten.

E. RENARD, *Miettes d'anthroponymie liégeoise*. *Com. Top.* XXV (1951), 129-136.

1. Autour du type „Boulboul” ; 2. Au village (over de bijnamen in landelijke gemeenten) ; 3. „Lamaille”, „Lamaye” (Luikse fn.).

M. ROBLIN, *Les noms de famille des Juifs d'origine ibérique*. *Rev. int. Onomastique* III (1951), 65-72.

Bespreekt o. m. de namen *Lumbroso, Querido, Benveniste, Durand, Larido, Partouche, Castro, Fonseca, Espinose, Dacosta, Lévy, Cohen*. Vgl. voor de streek van Nice, *ibid.*, blz. 151.

M. ROBLIN, Noms de lieux de la France romane et noms de famille juifs en France et à l'étranger. *Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthropol.*, 764-773.

Interessante bijdrage tot de kennis van de Joodse naamgeving in Europa. Behandelt o. m. de fn. *Wahl* (vgl. *Walch*), *Welsch* en *Bloch*.

G. SERRA, Ital. *Panevino*, franc. *Painvin* e affini. *Mélanges A. Dauzat* (Paris, s. d., 1951), 291-298.

Over de bijnamen *Panis, Panis-et-vinum, Pane-e-formaggio, Pane-e-sale, Pan-perdut*, enz.

G. TILANDER, Guillaume. *Studia neophilol.* XXIII (1950/51), 145-149.

De onregelmatige spelling *-aume* i. p. v. *-eaume* < *-elme* wordt verklaard door de invloed van *Wiljalm*, Skandinavische vorm die door de Vikingen in Normandië werd ingevoerd.

* * *

Wat de Engelse en Amerikaanse anthroponymie betreft, vermelden wij de volgende bijdragen :

G. L. ALEXANDER, Nicknames of American cities, towns and villages, past and present. 1951.

E. EKWALL, Two Early London Subsidy Rolls, edited with an introduction, commentaries, and indices of taxpayers (Skrifter utg. av. Kungl. hum. vetenskapssamf. i Lund, XLVIII). *Lund*, 1951.

Rec. F. W. N. HUGENHOLTZ, *Museum* LVII (1952), kol. 150-151.

Uitstekende uitgave en studie van teksten (a^o 1292, 1319), van belang voor de vroege geschiedenis van Londen : de personen worden geïdentificeerd, hun beroep en stand onderzocht, hun bijnamen verklaard. Zie o. m. : Ch. III. The language of the rolls ; Ch. IV. Names ; Ch. V. The London population ; Appendix : Some occupational words or surnames. De „Indices of taxpayers” vindt men op blz. 360-392.

W. HORN, Beiträge zur Namenforschung. *Archiv f. d. Studium der neueren Sprachen* CIII (1951), 3-7.

J. JOSLING, Change of Name. *London*, 1951.

F. MOSSÉ, Anthroponymie et histoire littéraire : Le *Roman de Renart* dans l'Angleterre du moyen âge. *Langues mo-*

dernes XLV (1951), 70-84 = *Hommage A. Kaszul*, A22-A36.

M. W. NURNBERG--M. ROSENBLUM, *Your Baby's Name*. London, 1951.

E. PARTRIDGE, *Name this Child*. London, 1951.

E. C. SMITH, *Personal Names. An annotated Bibliography. Bulletin of the New York Public Library* LV (1951), 30-41 ; 86-94 ; 181-94 ; 241-49 ; 288-300 ; 351-55 ; 386-405 ; 433-60 ; 496-510 ; 535-53.

Vervolg en slot van de zeer waardevolle critische bibliografie, vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 468. Uit de inhoud : Law, Names in Literature, Nicknames, In or from place names, Primitive names, Pseudonyms, Spelling of names, Superstition and magic of names, Surnames, Tribal or group names, Words from names, enz.

Intussen in zijn geheel afzonderlijk verschenen : *New York*, 1952, 226 blz., 3415 items + Index.

E. C. SMITH, *The Story of Our Names*. New York, 1950.

Inhoud : I. Our christian names ; II. How and when surnames originated ; III. The classes of surnames ; IV. Your name and you ; V. Nicknames ; VI. American names ; VII. Names in other countries (China, Ancient Rome, Italy, Greece, Spain, Hungary, France, Germany, Holland, Norway, Denmark, Sweden, Finland, Scotland, Ireland, Wales, Japan, Russia, Poland, Turkey, Arabia, India, Gypsy, Czechoslovakia, Hawaii, Jews) ; VIII. Personal names in the Bible ; IX. Primitive names ; X. The law of names and change of names ; XI. Curious names ; XII. The psychology of names ; XIII. Names of the famous ; XIV. If you wish to read further ; Index (blz. 283-96).

B. THURESSON, *Middle English Occupational Terms ... zie Bibl.* 1950, blz. 469.

Rec. R. DEROLEZ, *Rev. phil.* XXX (1952), 255-257.

B. SUNDBY, *Engl. Studies* XXXIII (1952), 20-24.

* * *

Thans volgt een keuze uit de belangrijkste Duitse anthroponymische literatuur :

M. ÅSDAHL HOLMBERG, *Studien zu den niederdeutschen Handwerkerbezeichnungen... zie Bibl.* 1950, blz. 469.

Rec. G. KORLÉN, *Niederdt. Mitteil.* VII (1951), 58-62.

H. MANDOS, *Brab. Heem* III (1951), 116.

- K. FINSTERWALDER, Die Familiennamen in Tirol und Nachbargebieten und die Entwicklung der Personennamen im Mittelalter. Mit einem urkundlichen Nachschlagwerk für 4100 Familien- und Hofnamen. 1951.
- S. HAGSTRÖM, Kölner Beinamen des 12. und 13. Jahrhunderts... zie *Bibl.* 1949, blz. 251.
 Rec. A. BACH, *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 110.
 W. KASPERS, *Zs. f. dt. Altert. u. Lit.* LXXXIII (1951), 72-74.
 K. ROELANDTS, *Lew. Bijdr. Bijbl.* XLI (1951), 20-23.
- E. ROTH, *Saxonica*... zie *Bibl.* 1949, blz. 251; 1950, blz. 470.
 Rec. K. BISCHOFF, *Ndd. Jahrbuch* LXXIV (1951), 145-151.
 G. KLOEKE, *Ts. Leid.* LXVIII (1951), 215-221.
 E. POLOMÉ, *Rev. phil.* XXIX (1951), 1248-1251.
 K. ROELANDTS, *Lew. Bijdr. Bijbl.* XLII (1952), 12-13.
- E. SCHWARZ, Deutsche und germanische Philologie. *Heidelberg*, 1951.
 Namenkunde, blz. 202-228.
- E. SCHWARZ, Goten, Nordgermanen, Angelsachsen. Studien zur Ausgliederung der germanischen Sprachen (*Bibliotheca Germanica*... hrsg. W. HENZEN, F. MAURER u. M. WEHRLI, II). *Bern*, 1951.
 Rec. E. R(OTH), *Niederdt. Mitteil.* VII (1951), 69-70.
- E. SCHWARZ, Die Namenforschung in Deutschland und Österreich 1945-1950. *Onoma* II (1951), 25-32.
 Anthroponymie, blz. 32.
- E. SCHWARZ, Orts- und Personennamen. *Deutsche Philologie im Aufriss*, hrsg. W. STAMMLER, 4. Lief. (*Berlin-Bielefeld-München*, s. d.), kol. 581-654.
 Voortreffelijk overzicht van de belangrijkste naamkundige problemen. Zie voor het toponymisch gedeelte *Bibl. Pln.* 1951, blz. 139. Vervolg van de inhoud: C. Rufnamen: Forschungslage und Quellen; Die Bildung der zwei- und einstämmigen altdeutschen Rufnamen; Weiterbildung in geschichtlicher Zeit; Beinamen in der Zeit der Einnamigkeit; Der Verfall der heimischen Rufnamen; Die Heiligennamen; Andere Rufnamen in der Neuzeit. — D. Familiennamen: Forschungslage und Quellen; Beinamen; Beinamen werden zu Familiennamen; Rufnamen als Familiennamen; Herkunfts- und Wohnstättennamen; Amts- und Berufsamen; Übernamen; Soziale Gesichtspunkte; Namensänderungen; Bedeutung für die Sprachgeschichte, für Volkskunde und Kulturgeschichte, für die Volkstumsforschung; Sippenforschung, vom Mittelalter zur Gegenwart; Namen der nichtdeutschen Bevölkerung.

- E. SCHWARZ- -H. DRAYE, [Namenkundliche Literatur.]
 Deutschland. *Onoma* II (1951), 55*-69*.
 Aanvullingen bij de lijsten vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 470.
 Zie anthroponymie, blz. 61*-62* en 68*-69*:

In aansluiting hierbij dienen nog vermeld te worden :

- H. BAHLOW, Namenlandschaften. *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 92-102.
 Bespreking van een aantal anthroponymische problemen, naar aanleiding van de bekende werken van E. SCHWARZ (zie *Bibl.* 1949, blz. 252) en A. BACH (zie *Bibl.* 1943, blz. 271).
 Op de hier uitgebrachte kritiek antwoordt A. BACH, Familien-
 namen und Kulturraumforschung. *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 196-208.
- E. CHRISTMANN, Doppelformen altdeutscher Personennamen in
 deutschen Ortsnamen. *Zeitschr. Gesch. des Oberrheins* XCIX
 (1951), 314-316.
- G. CORDES, Studien zu den ältesten ostfälischen Urkunden IV.
Ndd. Jahrbuch LXXIV (1951), 11-26.
 Vervolg van de bijdrage, besproken in *Bibl.* 1950, blz. 470.
- O. FRICKE, T statt D im Anlaut niederdeutscher Ruf- und Familien-
 namen. Ein Beitrag zur Namenkunde. *Ndd. Jahrbuch* LXXIV
 (1951), 34-35.
 Verklaard door invloed van emphatische betoning; hiermede
 wordt vergeleken *Zander* < *Sander*.
- W. KASPERS, Germanische Götternamen. *Zs. f. dt. Alt. u. Lit.*
 LXXXIII (1951), 79-91.
 1. Etymologisch-historische studie over de bijnamen van
Hercules (Donar) : *Deusoniensis*, *Saxanus*, *Magusanus*, *Ala-
 buandus*; 2. *Ambiomarcus* en de *Matronae Abiamarcae*, met
 volkskundig interessant schema op blz. 87; 3. Duisburg-Marxloh-
 Dinslaken, waarin respectievelijk voortleven : *Hercules Deuso*
 (Donar), *Mercurius Ambiomarcus* (Wodan), *Mars Thingsus* (Ziu).
- W. KROGMANN, Zum Problem des Germanennamens. *Beiträge*
z. Nf. III (1951/52), 139-153.
- W. LAUB, Die germanischen Frauennamen auf *gard-/gerdr* und
 ihr Ursprung aus dem Bereich des Kultischen. *Beitr. z. Gesch.
 der dt. Sprache u. Lit.* LXXIII (1951), 321-346.
- H. MOSER, Ortsübernamen. *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 39-69.
 Vervolg van de bijdrage, vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 470.
- H. SIEGERT, Griechisches in der Kirchensprache. Ein sprach- und
 kulturgeschichtliches Wörterbuch (Sprachwissenschaftl. Studien-
 bücher hrsg. H. KRAHE). *Heidelberg*, 1950.
 Rec. G. GARITTE, *Rev. Hist. Eccl.* XLVII (1952), 302.
 In twee bijlagen worden behandeld : „Griechisch-christliches
 Namengut im Deutschen” (S. 203-207) en „Gräzisierte Namen
 von Theologen aus der Humanistenzeit” (S. 207-214).

H. WISWE, Helleveger. *Ndd. Jahrbuch* LXXIV (1951), 27-33.

Nieuw onderzoek van de familienaam, naar aanleiding van het opstel van M. ÅSDAHL HOLMBERG, vermeld in *Bibl.* 1949, blz. 253.

R. ZODER, Die niedersächsischen Meier. Eine sozial- und agrarschichtliche Studie an Hand der Familiennamen auf „Meier“. *Niedersächs. Jahrbuch* XXIII.

In *Onoma* II (1951), 50-52 vindt men bovendien inlichtingen over enkele belangrijke, tot dusver onuitgegeven werken in verband met de Duitse namenstudie : een volledige bibliografie van de Beierse naamkunde ; een uitvoerig „Bayerisches Familiennamenbuch“, door K. LOY, dat niet minder dan 63.000 namen behandelt ; de voortzetting van J. L. WEISGERBER's onderzoekingen over „Die Personennamen der römischen Inschriften der Rheinlande“.

Het werk van K. LOY wordt ook beschreven in *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 224 ; zie *ibid.*, 327-328 een „Probe aus der Einleitung“.

Met het oog op EUPEN en LUXEMBURG worde vervolgens de aandacht gevestigd op :

M. KOHNEMANN, Personenbezeichnung in Eupen von 1537-1545. *Zs. Eupener Gesch.* I (1951), 5-14.

Overzicht van de verschillende mogelijkheden (syntactische verbindingen) om een persoon te noemen, met lijsten van voornamen en bijnamen uit die tijd.

J. MEYERS, [Bibliographie onomastique.] Grand-Duché de Luxembourg. *Onoma* II (1951), 1*-8*.

Anthroponymie, blz. 7*-8*.

* * *

In verband met de **Skandinavische** persoonsnamenstudie verwijzen wij ten slotte naar :

R. HORNBY, Danske Navne. Træk af navngivningens historie (Folkelæsning, Nr. 372). *København*, 1951.

Rec. E. SCHWARZ, *Beiträge z. Nf.* III (1951/52), 329-330.

Overzichtelijk handboek betreffende de Deense voornamen. In het eerste gedeelte handelt S. over de kracht van de naam ; de belangstelling voor de studie der psn. ; de principes der naamvorming ; de namen uit de Deense oudheid, de wikingtijd en latere eeuwen ; de namen ontleend aan andere talen ; vleinenamen, diminutiva en vrouwelijke afleidingen ; (eigenaardige) namen geïnspireerd door bepaalde omstandigheden ; dubbele namen ; naamgeving naar voorouders en bekende personages ; wetgeving op de namen ; overgang van naam tot appellativum ; bijnamen en familienamen (inz. latinisering).

Het tweede deel (blz. 63-170) bestaat uit een dubbele alfabetische lijst van (ca. 2350) mannelijke en vrouwelijke voornamen, met verklaring, vroegst voorkomende datering in Denemarken, eventueel vermelding van bekende naamdragers, kalenderdag, enz. Hierop volgen nog een lijstje van de voornaamste bestanddelen en een uitgebreide bibliografie (blz. 173-182).

P. HOVDA, *Ættenamn. Fram daa, Frendar* (Oslo, 1951), 29-40.

Interessant historisch overzicht betreffende de aard en de vorming der Noorse familienamen, met raadgevingen voor de keuze van een nieuwe familienaam.

G. INDREBØ, *Norsk målsoga, utgjevi av P. HOVDA og P. THORSON. Bergen, 1951.*

Waardevolle interne en externe geschiedenis van de Noorse taal, van de oudste tijden tot en met Ivar AASEN. Voortdurend komt ook anthroponymisch materiaal ter sprake; zie o. m. het kort overzicht over het toekennen van Noorse en vreemde voornamen door de eeuwen heen, blz. 322-26, alsmede het woordregister op blz. 465-86.

G. KNUDSEN, *Personal-Names Dictionaries. Actes et Mém. IIIe Congr. Top. Anthrop.*, 696-699.

S. doet een oproep voor het samenstellen van (historische) anthroponymische woordenboeken en verklaart de methode, die in Denemarken werd gevolgd bij de voorbereiding, de redactie en de uitgave van „Danmarks gamle Personnavne”.

G. KNUDSEN - M. KRISTENSEN (†) - R. HORNBY, *Danmarks gamle Personnavne II. Tilnavne, H. 15. København, 1951.*

Vierde aflevering van het standaardwerk over de oude Deense bijnamen (zie laatst *Bibl.* 1950, blz. 471). Het hier behandelde materiaal bevat de namen van *Grubbi* (kol. 369) tot *Hæring* (kol. 496). Wij vermelden o. m. (*van der*) *Herberghe*, (*van*) *Herlem*, (*van der*) *Heyde*, *Hollaender*, *Hudekopper*, *Hugens*, *Husman*, *Hwitebrod*.

G. KNUDSEN - K. ROELANDTS, [Onomastic Bibliography.] *Denmark. Onoma II* (1951), 37*-54*.

Aanvullingen bij de lijsten vermeld in *Bibl.* 1950, blz. 471. Zie anthroponymie, blz. 37*; 50*-51*; 53*-54*.

C. E. THORS, *Kring några former av namnet Jakob, Namn och bygd XXXVIII* (1950), 129-137.

NASCHRIFT. — Gelet op de steeds groter wordende moeilijkheden die aan de wetenschappelijke informatie worden gesteld, is de steller van het bovenstaande overzicht zo vrij, de lezers dringend om toezending te verzoeken van alle bijdragen over persoonsnamenstudie, niet het minst van die welke in plaatselijke of gewestelijke tijdschriften, in dag- en weekbladen, enz. mochten verschijnen.

Adres : Prof. dr. H. J. VAN DE WIJER, directeur van het Instituut voor Naamkunde, E. van Evenstraat 10, Leuven.
